

KELETI ÚJSÁG

Előfizetési árak:
 3 év... 2000 - korona
 2 év... 1300 - korona
 1 év... 450 - korona
 Hónap... 150 - korona

Politikai napilap

Feloldó szerkesztő: SZENTMIKLÓSI JÓZSEF

Megjelenik minden reggel.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Egyetem-utca 3. sz. azn.
 Telefonszám 694

Egyes szám ára 80 fillér

Előfizetési árak utána nem térítendő

Uj hadjárat Keleten, félmillió halottal

Páris, okt. 10

A „Chicago Tribune” írja: Dr. George Sawiechowszki, ki a lengyel kormány franciaországi képviselője volt, Gilchrist ezredessel a lengyelországi tífusz leküzdésére irányuló expedíció vezetőjével Varsóba utazott, hogy onnan intézzék a járvány leküzdésére irányuló hadjáratot.

— Kézen tudják elképzelni, hogy mily trüái erőfeszítések történtek az amerikaiak és lengyelek részéről a tífusz ellen, ennek a Lengyelországot sújító rettentő csapásnak a leküzdésére — mondta dr. Sawiechowszki — elutazása előtt. A statisztika szerint öt-háromezer halálos kimenetelű kóros fordult elő egy év alatt. Az ebből eredő gazdasági pusztulás minden képzeltet felülmul.

Lengyelországnak most szűke van minden férfi és minden nő munkájára. A járvány terjedése megakadályozható. Szappan és víz a legnagyobb ellenségei. Csak hogy Lengyelországot a háború második fele alatt hajdan gazdag szappan-állományából csaknem teljesen kifosztották.

Ótázás amerikai tiszt és katonavesz részt munkánkban. Ótázás ösvért, ezer autóbilit, többszáz gőzfürdőlenit, sátorokat, szekeret, millió font szappant kaptak Amerikától.

Kétéskívül ez a legnagyobb hadjárat, amelyet valaha járvány ellen indítottak. Németország szokásos könnyűségével hamar elfogta annak fontosságát, hogy keleti szomszédja megijesztettassék a bejőrl és kiveszi a részét a munkából. Gyógyezereanyagot szállít a lengyeleknek.

Nem segít az új Vörös Könyv

Páris, okt. 10

A „Chicago Tribune” írja: A bécsi „Neue Tag” mai száma azt állítja, hogy az osztrák Vörös Könyv nemrég közölte iratát, amelyek Ausztriát mutatják felelősnek a háború felidzésében, felajánlották volt a veraillesi német delegátusoknak, hogy ez iratok felhasználásával Németország során könnyítsenek.

A német béketárgyalások idején — mondja a jelentés — dr. Roderick Goos, dr. Bauer akkori osztrák külügyminiszter ösztönzésére Berlinbe utazott, hogy Brockdorff-Rantzau grófnak följelölja mindazon okiratokat, amelyek bizonyítják, hogy egyedül Ausztria bűnös a háború felidzésében. Azt hiték, hogy Brockdorff-Rantzau ezáltal kisebbített tudja Németország vétkességét és jobb békéfeltételeket nyerhet az antanttól.

Brockdorff Rantzau azonban nem használta fel a felajánlott iratokat. Valószínűleg belátta — így mondják — hogy Németország dolgán már úgy sem segíthetne, csak az Ausztriát ronlaná.

HAT FELTÉTEL

**

Indítvány az amerikai szenttusban — Békemunka Abbáziában — A szerbek is biznak igazságukban —

Bukarest, okt. 10

A „Chemarea” jelent Washingtonból: A napok legnagyobb eseménye Hoke Smith demokrata szenátor hat feltételből álló indítványa, melyek nélkül nézete szerint a békeszerződés ratifikálása lehetetlen. Azt is kívánja, hogy a feltételek, mint módosítások, vétesenek be a ratifikáló határozatba, hogy ne maradassanak egyszerű magyarázatok.

A feltételek a következők:

Az angol gyarmatoknak ne legyen szavazati joguk mindama kérdésekben, melyek Nagybritanniára nézve merülnek fel.

Az Egyesült Államok visszavonulhat a Népek Ligájából, amikor azt jónak találja.

A Monroe elmélet a többi nemzetelek bíráskodása és vitája alá nem esik.

Az Egyesült Államok fenntartja jogát, hogy összes belügyi kérdéseit maga intézze el.

Az Egyesült Államok a Népek Ligája tervezetének 10. cikkében foglaltaktól teljesen szabadnak nyilvánítja magát. Az e pontban levő kötelezettségek vállalását megtagadja, ugyszintén a 16. pontban foglaltakat is.

Végül az Egyesült Államok megtagad minden megbízást, bármint természetű legyen és a világ bármely részére vonatkozzék is.

Tárgyalnak Abbáziában

Bukarest, okt. 10

A „Dacia” jelent Lyonból: A jugoszláv fiúmai hírek elletmondók. Jól étesült körökben optimista felfogás uralkodik e kérdésekről, melyek hamarosan el fognak dőlni. Nagy reményeket fűznek az aostai herceg és Graziani tábornok küldetéséhez, akik érintkezésbe léptek d'Annunzio delegátusaival Abbáziában. Az eredmény kielégülök látszik.

Szelid presszió

Bukarest, okt. 10

A „Viitorul” írja Nauenből: A Stefani-Egység jelent, hogy az angol kormány nyomait gyakorol Rómában a fiúmai állapotok törvényes mederbe terelése végett. Ellenkező esetben veszélyeztetve volna Olaszországnak a szövetségesek kötelekében való megmaradhatása.

Csicserin nyilatkozata

Bukarest, okt. 10

A „Chemarea” jelent Lyonból: Csicserin orosz külügyi népbiztos a következő kijelentést tette: Ami a békét illeti, céljaink ugyanazok,

amelyek Bu'lit missziójának megérkezésakor voltak. Hajlandók vagyunk bármely percben békét kötni, ha a katonai műveletek megszűnnek a volt orosz imperium területén és ha a szövetségesek blokkja véget ér. A fő elvek tehát ugyanazok maradtak. Senkire sem akarjuk a kommunizmust ráerősíteni. A blokk nagy joglanságot és előítéleteket zudított ránk.

Finn-orosz közeledés

Bukarest, okt. 10

A „Viitorul” jelent Nauenből: Finnország hivatalosan közli, hogy a balti tartományok október 25-én megkezdik a tárgyalásokat a szocialista Oroszországgal.

Csak egy demokratikus Oroszország segít

Bukarest, okt. 10

A „Viitorul” jelent Nauenből: Kramarz megölt Prágából Párisba indult volna, a cseh nép képviselője előtt tartott hosszú beszédében kijelentette, hogy ha a szövetségesek Lengyelországot minden kívánságát teljesítik, Oroszország kénytelen lesz Németország karjaiba vetni magát, hogy a lengyeleket megfojssa.

Ez a körülmény a csehekkel is gondolkodásra ejti. Csakis a szabad, demokratikus Oroszország biztosíthatja Európa békéjét. Tekintettel a cseheknek a németekkel való viszonyára, a csehországi németeknek megadnak minden feltételt, hogy nemzetiségi jogukat kidoboríthassák. Kramarz határozottan ellenzari a csehországi németek elfűlésére irányuló törekvést.

Német válasz a balti kivonulásláról

Bukarest, okt. 10

A „L'Independance Roumaine” jelent Berlinből: A „Lokalanzeiger” írja, hogy a német kormány október 3-án küldte el válaszát az antantnak a balti tartományok kiűritésére vonatkozó jegyzékre. A német kormány kijelenti, hogy kész alkalmazásba venni a rendelkezésre álló összes eszközöket, hogy a német csapatokat Kurlandból visszahívja. Kijelenti, hogy erre irányuló szándékai tekintetében kétségsohsem állhatott fenn.

Bukarest, okt. 10

A „Viitorul” jelent Nauenből: A balti tartományokból, a német kivonulás újabb nehézségeiről keletkezett hírekkel szemben, a német kormány a sajtó útján közli, hogy

a német csapatok kivonulása a rendeletek értelmében folyamatosan van és a még hátramaradt csapatrészek is csatlakoznak a kivonulóhoz. Szigorubb eszközök alkalmazását nem lehet kívánni az oroszokkal összehasonlítható porosz katonákkal szemben, mert a barátkozás révén Berlinből függetleneknek érzik magukat.

Az ellenszegülést előreláthatólag meg lehet törni.

Erőszak előzi meg a népszavazást

Bukarest, okt. 10

A „L'Independance Roumaine” jelent Párisból: Ismeretes, hogy a régi Poroszország egyes területei, így Mazuria is, népszavazás alá fognak kerülni. Mivel az antant nem fordíthatott különös figyelmet ezekre a területekre, a berlini kormány ezt arra használja, hogy a népszavazást a maga módja szerint késztesse elő. Ugyanugy járnak el, mint Felsősziléziában. Erőszakoskodnak a lakossággal, politikai vétek ürügye alatt tömegesen tartóztatják le az embereket.

A fogházakban a letartóztatottak éhségtől halnak meg. Így remélik Berlinben megváltoztatni a szavazati irányt, mely Lengyelország mellett nyilatkozhatna a meg. A fegyvertelen lakosság védelmet kíván.

Olaszország egyezségi Franciaországgal

Bukarest, okt. 10

A „L'Independance Roumaine” írja: Franciaország és Olaszország tudvalevőleg aláírtak egy munkaszerződést. Ezenfelül több egyezményt írtak alá, melyek szabályozzák a két állam iskolái közötti csereoktatást. Ezeket az egyezményeket úgy tekintik, mint amelyeknek nemcsak a két nemzet szellemi téren való összeköttetésére, hanem kereskedelmi viszonyaikra is nagyon jó hatással lesznek.

A hivatalosan sugalmazott sajtó, különösen két lap, a „Messaggero”, meg a „Triunfa” az utóbbi napok folyamán még baráti nyilatkozatokat tettek, amelyek minden bizonytalanságra felhívják majd Franciaországban. Egyre tart az az igyekvés, hogy Olaszország és Franciaország között szorosabb meg egyezést létesítsenek és különösen gazdasági téren kezdik betölteni azt a munkát, amelyet a két latin nemzet katonái a vértükkel aapoztak meg.

Olasz-görög barátkozás

Bukarest, okt. 10

A „L'Independance Roumaine” írja: Athénból jelentik, hogy a görög politikai és kereskedelmi világ több személyisége egy ligát alapított. A liga célja, hogy Görögország és Olaszország között a barátságos viszonyt különösen gazdasági és intellektuális téren előmozdítsák.

Nittit és Tittonit, valamint Venizeloszt és Politiszt a liga tiszteletbeli elnökeivé választották.

Magától simul el a fiumei kérdés

Bukarest, okt. 10

A „L'Independance Roumaine” jelentí Rómából: A Havas-ügynök-ség távirata szerint a fiumei kérdés magától elsimul.

Az olasz kereskedők és iparosok panaszkodnak az Egy pangátia miatt és szeretnék már rendezve látni ezt a helyzetet, mely végül a kikötő és a tartomány jövőjének vezélyeztetésére vezetne.

A szerbek is bíznak

Bukarest, okt. 10

A „L'Independance Roumaine” jelentí Párisból: Veszelica szerb miniszter kijelentette a „Matin”-nek, hogy a Szerbia mozgósításáról szóló hír teljesen valódian.

— A mi ügyünk annyira jogos, — mondja — hogy nem szükséges védelmére mozgósítást csinálni. Továbbra is bizalmunk van a konferenciában és azt gondoljuk, hogy a legfőbb tanács nem adhatja fel érdeklődését e kérdés iránt, mert nemcsak a mi jogunkról van szó, hanem a nagy hatalmak szeltségéről és becsületéről is.

A bolgár hadifoglyokért

Bukarest, okt. 10

A „L'Independance Roumaine” jelentí Párisból: A legfőbb tanács szembaton nem ülésezett. A konferencia tiltkártsága megkapta a bolgár hadifoglyok hazaszállítására vonatkozó bolgár jegyzéketeket.

A szerbek nem tudnak megegyezni a horvátokkal

Bukarest, okt. 10

A „L'Independance Roumaine” jelentí Belgrádból: Trkovic, akikt a szerb trónörökös a kormányalakításal bizott meg, folytatja tárgyalásait P. oticccsal. Lehetetlen megegyezést létesíteni a szerb és a horvát elemek között. Úgy látszik, hogy Trkovic oly módon akar többséget biztosítani magának, hogy a megegyezés könnyebbé tétele végeit koncentrációs kormányt akar alakítani.

A spanyol-marokkói harcok

Bukarest, okt. 10

A „Chemarea” jelentí Lyonból: Algeziraból sürgönyözik, Sin Jiugo és Castro ezredesek csapatai elfoglalták vasárnap reggel Fondákat. A katonai művelet részletei ismeretlenek. A hadügyminiszter jelentése közli, hogy hála a spanyol csapatok legutóbbi műveleteinek, Meluan Tango és Laras között a közlekedés biztosítva van.

21. és 25. sz. rendelet módosítása

1. Vétkeseknek nevezetnek azok, akik: jóhíazonalag, rossz szándék nélkül, nyilvános helyeken, állomásokon, vonaton, utcán stb. akár igaz, akár képzelt oly híreket közölnek, torjlesztenek, meglegyzésekkal kísérnek, melyek a hadműveletekre, hadi helyzetekre és csapateltolásokra, katonai hatóságok rendelkezéseire vagy bármily más, a román hadsereggel illető kérdésekre vonatkoznak.

2. Mindezek büntényt képeznek, a gyakorlat itéletét és büntetését vonatkozó magá után a mint első és utolsó fórum, egy évig terjedhető fogházban és 2000 lei pénzbüntetéssel büntetnek.

Ha a fenti tényeket kémkedés vagy árulási szándékból követik el, az érvényben levő hadi büntető törvények loznak alkalmazva.

Az erdélyi ellenőrzési óna parancsnoka: MARINESCU orodoc.

Budapest lakossága 1040000

Az a ntant-bizottságok vállalták a város élclmcsését — Apasztani kívánják a lakók számát

Budapest, okt. 10

Thiering Gusztáv Budapest statisztikai hivatalának igazgatója még a prolektárdiktatúra ideje alatt megcsinálta Budapest legújabb népességi statisztikáját. Munkájátrrad kívül megkönyvitették az élelmiszerbizottságok, amelyek a gyrendezér alepián bármely pillanatban megállapíthatják, hogy a körzetükhöz tartozó házakban hány ember él. Ezen az uton a statisztikai hivatal megállapította, hogy Budapest lakosságának száma egymilliónegyvenezer.

Tulzottak voltak tehát azok a hírek, amelyek szerint a Budapest lakóinak száma már közel jár a kétmillióhoz. Természetes, hogy még így is aránytalanul sokan lakkak Budapesten, még így is jelentékenyen kell spcedni Budapest népességének, ha azt akarjuk, hogy mindenki élal, boldogulni tudjon itt. A háboru előtt az ország lakosságának száma körülbelül 800 000, vagyis a lakosság huszonöt százaléka él a fővárosban. Ez az arányosám lényegesen megrváltozott.

Budapest vezetősége most olyan

tervekkel foglalkozik, melyekkel a lakosság túlságos gyors szaporodását megakadályozhatja. Sőt a visszafejlesztéstől sem riadna vissza, hogy legalább egy időre a létezámot csökkentse. Ezért forgalomba hozta az egyeilen jelszót, amivel a célt elérni lehet: a decentralizáció jelszavát. Ezt most az élclmezés nehézségei teszik szükségessé, de sürgött a megoldhatatlann lakásmisszió is.

E tekintetben különben a legközelebbi jövőben jelentékenyen javulni fog a helyzet. Budapest tanácsának öttörtörti ülésén Fokushány Lajos alpolgármester beszámolt arról az örvendetes tényről, hogy az antant missziók és fehatóságok megukra vállalták Budapest élclmezését. Ettől függetlenül legközelebb bizottságot küld ki a főváros Sárjaba, Dániába, Hollandiába és Norvégiába. A bizottságok az lea a feladata, hogy perfcultálja azokat a országosakat, amelyeket a főváros az antant missziók és a románok közveitélésével a külföldi árúk szállítására vonatkozólag kétést. Arról van szó, hogy rizikátát, fészereket, tejkeszerveket, szjet, hus- és halfészereket kapjon Budapest, míg a többi étkekről az antant gondoskodik.

ÚJ FELFORDULÁS NÉLKÜL

Földes Béla más fizetési eszközt sürget — A pénztelenség és munkanélküliség veszedeleme — Egy amerikai kapitány vállalkozása

Budapest, okt. 10

Földes Béla dr. a budapesti tudományegyetemen a közgazdaságtan és pénzügytan terára. De politikus és volt miniszter is. A háboru utáni átmenet gazdaságügyeinek tárgyát bírták rá a háboru utolsó idejében, de a politikai fordulatok miatt terveknél egyebet nem dolgozhatott. Most megszólalt egy hírlapi nyilatkozatban és komoly nagy dolgokra figyelmeztet. Jobb pénzt kell teremteni — bár egészen jót találni nem lehet. De ha sokkal jobbat nem találunk, akkor Magyarországon csak újabb rázkódtatósokra lehet kilátás.

Földes Béla nyilatkozata

A „Pester Lloyd” legutóbbi száma Földes Bélától egy intervjut közöl, amelyben a volt miniszter a következőket mondja:

— A háboru valamennyi állam pénzügyeit halomba döntötte, természetesen a legvézetezebben abban a pár államban, amelyek a háboru elvezetéké. A háromszoros, sőt négyzeresre gyarapodott állami szűkséggel szemben a régi módszerek már nem használnak, mint ezt már a háboru folyamán is hangsúlyoztam. Az adórés erősen fog működni. Ettől azonban nem sokat lehet várni, minthogy az adózó erők különösen nálunk teljesen hi vannak merítve. Az adózás így inkább az expropiáció jellegével fog bírni, amit azonban ez a nemzetgazdaság ujjaépítésére és a töltgyűjtésre néve jelent, azt nem kell különösképpen magyarázni. Még évekre kitejedőleg is az államkölcsönt kell az állami bevé-

telek legfőbb forrásának tekinteni.

— Pénzügyi politikánk bejójának kormányzása még sokáig fog ide oda hanyódni. Ami azonban semmi halasztást nem tör, az a pénzforgalmunk javítása. Ne ámitasuk meguntat ezzel, hogy jó fizetési eszközök fogunk találni. Ez hosszú időre teljesen ki van zárva. De a mostaninál jobbat tudunk és kell is, hogy hamarosan teremtsünk, mert a jelenlegi fizetési eszközök felmondják a szolgálatot. A pénzügyegcl, amely a piacot a szűkséglelel jóval nagyobb mértékben özönl el, feltétlenül le kell csökkenteni és azért óva inteni kell attól, hogy a kényazerkölcsönök lebeli egzését keresztül vigyük. A jelenlegi állapot elviselhetetlen. Egy oly állapot, amely legfeljebb a multimilliomcsoknak ed lehetőségét arra, hogy szűkségeiket lelégi hezzék, előbb, vagy utóbb újabb forradalmi rázkódtatósokhoz kell, hogy vezetessen.

— A képviselőházban annak idején több ízben indítványoztam egy, a pénzügyi törvényhozás támogatására szolgáló országos tanács felállítását. Ismerem mindazokat az indokokat, amelyeket hasonló intézmények ellen fel szoktak hozni. Ezek azonban valamennyien az organizáció módszerre vezetnek vissza. Az ilyen intézményeket nem szabad a hiúság kielégítésének eszközüül tekinteni, hanem kis testületeket kell alkotni, amelyek felelősségüket átérzik, arra hivatott emberekből összeállítani és ez intézmények hiányossági is pótolhatók. En a mellett volnék, hogy ez az országos tanács a leg rövidabb időn belül felállítások.

— Hasonlóképen felettébb kívánatos volna, hogy önálló és független szakemberek bizonyos kérdések tanulmányozására egyenes megbízást nyerjenek. Itt van mindjárt például az államadósságoknak az új államalakulatok közötti felosztásának a kérdése. Az Ausztriával való békeszerződés nem nyújtott kielégítő megoldást. Mint minden kvóta-kérdés — mert ilyenről van szó ebben az esekben is — csak egy összetett kulcs segélyével oldható meg.

— Háboru, kommunizmus és sok egyéb jelenség, így az állami pénzekkel a legutóbbi hónapokban üzött vezetett gazdálkodás pénzügyeinket alapjában felforgatták. Komoly, szakszavatott munkának sok éve fog eltelni, amíg pénzügyi rendszerünket régi szilárd alapjaira visszaállíthatjuk. Ezzel a prognózissal egyelőre be kell, hogy érjük.

Egy felborult amerikai üzlet

A másik kérdés, amely megoldatlan szeltem rázkódtatással fenyegethet, a munkanélküliség kérdése. A gyárak nem dolgoznak, mert nincsen nyersanyaguk és hiányzik még sok minden ahoz, hogy a munkát felvehessék. A kormány bizottságot alakított, amelyek bejárnak minden gyártólepet és a szemlék alepián összeírják azokat a gyárakat, amelyekben meg lehet kezdeni az üzemet.

Ebből az alkulomból érdekes útkelet árul el a „Világ”. Egy amerikai öszerköttelést leplez le, amely már fel is borult.

A háboru végére kilátástalanná vált a gyártuzemek fenntartása, mert minden üzem hadianyagot gyártott. Amikor Garami kereskedelmi miniszter lett, tisztában volt ezzel a helyzettel.

Garami és államtitkára, Méhely Kálmán, akik a beteg magyar gyártipar medicizáját Amerikában is keresték és a derék Gregori amerikai kapitánnyal nyersanyagbeszerzés dolgában heteken át tárgyaltak.

Gregori, ez a rokonszenves amerikai, három hónap on át fűtetlen vonatban, Triest és Budapest között élt. Március 18-án Garami és Gregori végre megállapodásra jutottak és úgy volt, hogy Amerikának Európában levő nyersanyagkészletét a volt monarchiából alakult nemzeti államok között testvériesen felosztják. A dologból nem lett semmi. Március 21-én megbukott Garami, Gregori pedig visszavonult Triestbe, ahonnet — hogy teljes legyen a történet — a prolektárdiktatúra után, augusztus elején került elő és megint felszánlotta szolgálatait — a Peidl kormányynak. Méhely Kálmán kereskedelemügyi államtitkár most már azon dolgozott, hogy az amerikaiakkal márcusban kötött megállapodást végrehajtsák. — Augusztus 4-én Gregori kapitány és Méhely államtitkár végre aláírták a szerződést. Augusztus 6-án megbukott a Peidl kormány és vele együtt Garami és Gregori koncepciózus terve.

— Szén, nyersanyag — monddta az amerikai kapitány — most már nincs!

Es stornirozta a Peidl-kormány nyal kötött megállapodást. Nem látott ugyanis semmi garanciát az összerköttetés biztos alapjaira ott, ahol olyan könnyen váltakoznak a kormányok.

Csak dolgozó embernek van létjogosultsága a mai társadalomban.

Wilson állapota nem aggodalmas

Bukarest, okt. 10

A „L'Independance Roumaine” jelenté Washingtonból: Wilson még mindig ideg ohamok bántják. Allapota súlyos, mindazonáltal aggodalomra nem ad okot.

Bukarest, okt. 10

Az „Izbanda” írja: Antonescu miniszter Párisból hazatért. Coarda, Misu és Vajda-voivoda is úban vannak.

Serompóban a német munka

Bukarest, okt. 10

A „Juraszul” írja Nauenből: A frankfurti vásárrol Ebert elnök úgy nyilatkozott, hogy ez nem nyugtalan verseny vagy dicsőségvágyból támadó reklám, hanem előszörban a munkászeretet bizonyosága. A munkában való öröm és bátorság megújodott a nép lelkében. Az a veszedelmes gondolat, hogy a gyümölcsöt éretlenül is lehet szedni, mindinkább elenyészik. A komoly frankfurti munka például szolgálhatna másoknak is.

Ebert kijelenti, hogy a német gazdaság elég széles körben visszaállította a békeidőbeli tevékenységét. Különösen örvendetes, hogy nagyszámu idegen vállalkozó jelent meg, hogy a régi kötelekeket megújítsa és megzilárdítsa. Európa és Németország sorsa nyilvánvalóan szoros kötelekekkkel van egybefűzve. Németország pedig rejta van, hogy visszaállítsa gazdasági politikáját és az összes népekkel felvegye újból az összeköttetést.

Lojalis és tisztességes módon óhajtja teljesíteni a békefeltevéket a német nép, de elérfeltételeit is biztosítani kell megferzelett munkával. Az élelmiszerekkel való ellátásra, nyersanyagok behozatalára és a megromlott pénzügyi helyzet javítására vár segítséget.

Végül az idegen vendégekhöz intézett kérést az elnök, hogy komoly mezejítésrel közvetítsék a segítségét Németország számára.

Cseh-német kereskedelem

Bukarest, okt. 10

A „Viitorul” jelenté Nauenből: A cseh-szlovák kormány küldöttségét szándékozik Berlinbe küldeni a Németországgal való kereskedelem megújításának elkészítése végett.

Bukarest, okt. 10

A „Viitorul” írja Nauenből: Ma érkezett Berlinbe a cseh-szlovák kereskedelmi miniszterium államtitkárának vezetése alatt az a bizottság, amely Cseh szlovákia és Németország kereskedelmi összeköttetését van hivatva megteremteti. Berlinből Hamburgba fog menni, hogy átvegye a Cseh-szlovákiának juttatott kikötőrészt.

Teljesen új műsor és új kacagtató bohózatok a kedélyes

TRANSYLVÁNIA ORFEUMBAN

Jókai-utca 4. sz. a.

A „Házassághözvetítő iroda” és a „Planétás ember” mindkettő rendkívül kacagtató. - Igazgató tulajd. RETHY SÁNDOR

Megjött a kékpénz-vonat

Százötvenmillió a kolozsvári állomáson — Nagyszébenben fogják lebélyegezni

Kolozsvár, okt. 10

(Saját tudósítónktól.) A fehérhátú bankjegyek helmazától megszabadultak a pénzintézetek. A megakadt kereskedelmi forgalmon is lendít egyet, bár nem nagyot, az a tény, hogy a forgalomból kiszorult bankjegyek beváltása már megtörtént és pár nap alatt lebélyegzett bankok kerülnek helyettük a közönség kezébe. Nem jelent azonban nagy fellendülést azért, mert sokkal kevesebb pénzről van szó, mint ahogy eddig hitték. Kolozsvár mintegy húszmillió korona kékpénzt lap, Erdély maga százmilliót, ami még nem sokat segít a pénziánvon.

Tegnap délelőtti 10 órakor szállt be a kékpénz-vonat a kolozsvári pályaudvarra. Bécsből jött, Budapestén át, erős fogveres kísérettel. A vonaton utazott Himmesch Frigyes, az osztrák-magyar bank nagyváradi fiókjának igazgatója.

Meg a vonat az állomáson vezetett. Himmesch főfelügyelő kísérelt és hosszasan elkészeltéett László Gyulával, az osztrák-magyar bank kolozsvári fiókjának főnökével, aki a vonatot várta. Elmondotta neki többek közt, hogy a pénz hiánytalanul együtt van, a

vonat újat semmiéle zavaró incidens nem háborgatta. A kékpénz-vonat mintegy félóra it tartózkodás után tovább folytatta útját Nagyszébenbe, ahol azonnal megkezdik a bankjegyek lebélyegzését és ez a művelet bizonyára még jó pár napot fog igénybe venni, azután haladéktalanul megkezdik a azétszást.

A beváltott bankjegyek között nagyon sok a tízezer koronás, de van elég kisebb pénz is. Különösen fordítottak gondot arra, hogy 1 és 2 koronás bankjegyeket is hagyjanak. De tisztá új, friss nyomású pénzt kaptak. Várták Bécsben, amíg ezeket a bankokat nyomatta az osztrák-magyar bank s ezért késett egy kissé a beváltás. Mert Bécsben is feszélyhiány van s a banknyomáshoz szükséges nyomdafestéket csak nagy utánjárással tudták beszerezni.

A pénzvonalat Bruckig az osztrák csendőrség fedezete kísérte. Budapestről román katonasörög ment a vonat elé. Összesen százötvenmillió koronát változtak be, amiből Erdély közönségát százmillió illeti meg.

Hogy Kolozsváron milyen formában és kik által történik meg a szétosztás, erről az osztrák-magyar bank kolozsvári főnökének hivatalos tudomása ezidőig még nincsen.

Reklamálják Apponyiékat

U Cluj / Central University Library Cluj

A fúziós törekvések — Összehívják a régi magyar parlamentet?

Budapest, okt. 10

A budapesti polgári pártok fúziós és kooperációs törekvései még nem mutatnak nyílt és tiszta utat a kibontakozáshoz. Azután, hogy a Wekerle miniszterelnökségének kombinációjával előállottak, most Vázsonyi Vilmos hívja a tetemhez Apponyi Albert és Andrássy Gyula grófokat. Apponyi a napokban nyilatkozott egy bécsi lapban, hogy távval áll a rojalista törekvésektől és nincsen szándékában a pártok számát szaporítani, mert meggyőződése szerint az ő megjelenése nem használna a kibonyolódásnak.

Andrássy pedig hallgat és még étejlent sem ed magáról. Vázsonyinek az a hite, hogy az ő fellépésükkel a kisárnyalatok és a törpe politikusok nagyratörő törekvései eltűnnek. A bomlás olyan mélyreható, hogy a párttöredékek és új alkalmi pártok hatalomra törtetésében aligha tudna az Apponyi és Andrássy fellépése is hirtelen tiszta képet teremteni. De mindenesetre hiányzik ez a két politikus akkor, amikor a régi parlament összehívására is komolyan szó van.

Friedrich tárgyal a pártokkal

A többiben fel-felbukkanó Wekerle kombináció éppen olyan üres tervezgetés, mint a megoldásnak az a terve, amely egyedül csak a régi képviselőház volt pártjaival akar számolni. Azó a ugyanis a volt parlamenti pártok nagyrészt felszabtak s az összekovácsolhatás minden reménye nélkül szét-szóódtak, helyüket pedig olyan új politikai pártok foglalták el, amelyekkel nemcsak számolni kell, hanem amelyek sokkal több joggal követelnek maguknak helyet

ez ország ügyeinek intézésében, mint a régi parlament sokban büné s sok mulasztásban részes pártjal.

Friedrich István miniszterelnök beható tanácskozást folytatott Heinrich Ferencel, a magyar polgári párt elnökével, Varjassy Lajossal, a nemzeti demokrata párt egyik vezető tagjával, továbbá Pálffy Déniellel, az ujonnan alakult laproszövetség elnökével, ki szintén politikai kooperációra készül a szombaton formálisan megalakuló nemzeti függetlenségi és 48-as párttal.

Ezek a tanácskozások első fázisát képezik annak a törekvésnek, amely arra irányul, hogy közélebb hozza egymáshoz a kormányt támogató pártokat s azokat a polgári alakulásokat, amelyek kimondottan nemzeti elapon állanak.

A miniszterelnökkel, vagy ellene

A liberális pártok között folyó fúziós tárgyalások ismét megkezdődtek. A Lovászy-párt, a volt munkapárt egy jeientékeny töredéke, a magyar polgári párt, a Szabó István féle kisgazdapárt, a demokratapárt, a közgazdasági és a nemzeti szabadelvű párt voltak bevonva a fúziós tárgyalásokba, de bevonták Nagy Györgyöt is, a köztársasági párt vezetőjét. A Lovászy párt és a Heinrich Ferenc vezetésé alatt álló párt vezet a tárgyalásokat.

A két párt vezető tagjai tárgyalásra jöttek össze a polgári párt Andrássy uti helyiségében. A tárgyaláson résztvett Hegedüs Lóránt, Heinrich Ferenc, Lovászy Márton, Ábrahám Dező és Bartha Albert volt hadügyminiszter.

A ma esti tanácskozásra az egyik vezető politikus a következőket mondta:

— Az értekezletnek az volt a célja, hogy egyengesse az egyesülés útját a függetlenségi párt és a polgári párt között, mint amely pártok felfogása a legjobban megközelíti egymást. Az esetleges fúzió nem irányul a kormány ellen, mert mi szívesen tárgyalunk a kibontakozásról Friedrich Istvánnal, ha arra kellő alapot találhatunk. Ha ellenben a kibontakozást így nem találhatjuk meg, természetesen ellene fordulunk. Éa nem látom a helyzetet túlságosan sötétnek s ha jól ítélék a jelekből, Friedrich István maga sem idegenkedik olyan megoldástól, amelyben ő és párja kellő elhelyezkedést találhat. A kibontakozást azonban meg kell csinálni, még pedig halasztás nélkül. A mai értekezlet a siker auspiciumaival fejeződött be.

Háromnapos parlamentet!

Bukarest, okt. 10

A „Viitorul”-nak jelenté Nauenből: Budapesti híradás szerint Friedrich miniszterelnök mindössze háromnapos ülészakra eredetné összehívni a régi parlamentet, mely az alatt az idő alatt letárgyalná a választó-törvényt és megbízná a kormányt a választások lefolytatásával.

Garami levelet Irt Clemenceauhoz

A „Le Journal” budapesti levelezője rendkívül érdekes beszélgetést folytatott Garami Ernővel, a magyar szociáldemokrata párt egyik vezetőjével. A cikkből a következő részleteket közöljük:

— Épp tegnap intéztem pártom nevében levelet Clemenceau urhoz, a konferencia elnökhöz.

Ezzel a levéllel egyidejűleg levelet írtam Rezaudal és Longuet elvtársaimnak is, akket arra kérttem, hogy semmit se tegyenek ellene ennek a rendezvénynek. Láthatja tehát, hogy egyáltalán nincsen szándékomban a bolszevismus játékát játszani, amivel a reakció vádolgat. Kun Béla dikaturója a mi akaratlunk ellenére az anarchiából keletkezett. A pártoknak tényleges koncentrációját akarjuk. Ellene vegyünk annak, hogy a mi részvevőinket annyira redukálják, hogy hangjukat hallani se lehet sen.

Békéscsabai Kisgazdák

Szövetkezete Békéscsaba

Azonnal szállíthat

vásárlás: a jogosult feleknek
buzát, rozst, zabot, csöves tengerit, olajos magvakat és köleskását.

Vásárol készpénzért,

vagy gabonáért cserében:
tűzfát, kőszénelt, ruhaszöveteket és más szükségességet árut.

IGAZGATÓSÁG.

GYÁRAK

kereskedelmi és iparvállalatok mielőtt bármily néven nevezendő nyomtatványszükségeitüket beszereznék, kérjenek ajánlatot a

LAPKIDÓ ÉS NYOMDAI MÜINTÉZET R.-T.-TÓL KOLOZSVÁR, Egyetem-utca 3. (Sebestyén-palota)

Nagyobbrendelések átvételére képviselőnket vidékre is szívesen kiküldjük

HIREK

Szentmiklósi József felelős-szerkesztő távolléte miatt a „Közlés” szerkesztéséért dr. Zsigmond István felelős.

Kiterjesztik a pénzesutalvány-forgalmat. A kolozsvári kerületi postahivatalnál szerzett értesülésünk szerint a legközelebbi jövőben a vidéki postahivatalokat is bevonják a pénzesutalvány-forgalomba. Utalványon pénzt küldeni ma tudvalevőleg csak Erdélynek a nagyobb városiba, vagyis összesen mintegy 35 helyre lehet. — Ezúttal azonban olyan irányban folynak az előmunkálatok, hogy az utalványforgalom rövidesen a megszállott területek csaknem minden helyére kiterjeszthető. Ennek az intézkedésnek nagy hordereje nyomban felismerhető, ha meggondoljuk, hogy egyedül az erdélyi postakerület alá több mint 400 postahivatal tartozik. Az erre irányuló tárgyalások márigén előrehaladt stádiumban vannak és remélhető, hogy a már ma is egyre növekvő utalványforgalom a kiterjesztés révén hatalmas lendülethez fog jutni. A levelezési utalványforgalom egyre növekszik, míg a csomag- és telefonforgalom kiterjesztésének a fennálló cenzura jelenléte akadályozza. Csak a cenzura enyhülésével jutnak ezek szabaddá fejlődéshez.

Megtalálták Széchenyi levelezését és naplóját. Budapestről jelentik: Károlyi Árpád történelmi és szociológiai érdekességű leletre bukkan a bécsi rendőrség levéltárában. 1860 áprilisában házkutatást tartottak Széchenyi István grófnál, amikor elkobozták iratait, levelezéseit és naplóját. Az iratok holléte felől senki sem tudott semmit, azok egészen mostanig a bécsi rendőrgazdaság archívumában rejtőztek. Ott akadt rájuk Károlyi Árpád, aki legközelebb az Akadémia egyik ülésén fogja ismertetni a nagyértékű iratokat, melyek talán teljes világosságot fognak vetni a legnagyobb magyar magrázó tragédiájára.

A királyi kamarazenészek hangversenye a Nemzeti Színházban. Két kiváló művész, Socrates Barozzi és Alfred Alexandrescu fog szombaton este a Nemzeti Színházban hangversenyezni. Őfelsége Mária királynő védnöksége alatt jólékonyasági alaposa. Az a ritka kitüntetés, mely a művészetet ösztönözi, hogy Őfelsége Mária királynő nevével hangversenyezhetnek, elég bizonyítéka annak, hogy alkalmunk lesz a legtisztább művészetet élvezhetni. A két művész már hangversenyezett Brassóban, Nagyszombatban, Aradon, Temesváron, Nagyváradon és most legutóbb Budapesten két estét át a Zeneakadémián őrási siker mellett szerepeltek. A bukar esti lapok egyöntetűen elismerik ezen turné fontosságát; többek között a következőket írják: Barozzi Socrates Romániának legkiválóbb heggedése Enescu nagymester után. A párisi konzervatóriumnak volt növendéke, 1910-ben abszolált, amikor is az első díjat nyerte el. Olyan kitüntetés ez, melyet nem francia ritkán kap meg. Nálánál sokoldalúbb kollegéja Alexandrescu Alfred, aki egyarányban zongora-virtuóz, a bukar esti szimfonikus zenekar első dirigense és előrangú komponista. „Acteon” című szimfonikus dallamfolyásával nagy sikereket ért el. A ma esti hangverseny műsora a következő: 1. Grieg: Sonata. 2. Rachmaninov: Praeludium, Pedersky: Menuette. (Piano solo). 3. Saint-

Saens: Havannaise; Pugni: Praeludium und Allegro. 4. Beethoven: Sonate A-dur (Krautzer). 5. Debussy: Clair de lune; Chopin: Grasse Polonaise (Piano solo). 6. Kreisler: Caprice viennois; Tartini: Variationen über ein Thema von Corelli; Fibich: Poem; Kreisler: Tambourin Chinois. Az előadás szombaton este 8 órakor lesz a Nemzeti Színházban. Jegyek előre az Anca könyv-és esküdtésében és a színházi pénztárnál válthatók.

Felhívás a fakereskedőkhez. A kormányzótanács földművelés-és kereskedelemügyi reszortja felhívást intézett az összes fatermelőkhöz és társfakereskedőkhez, hogy akik szerződésileg még nem kötötték le készletüknek 30 százalékát a hivatalok részére, október 18-ig a reszorti fakeskedelmi osztályánál az ott kapható utasítások szerint kössék le. Akik ennek a rendelkezésnek nem tesznek eleget, készleteik szállítására nem fognak vasúti kocsikot kapni. Kivételt képeznek azok a fatermelők, illetve kereskedők, akik tiz vagon tűzifánál többel e szezonban nem rendelkeznek.

Két százahuszmillió magyar pénz sorsa. A párisi „Chicago Tribune” írja: A magyar kormány elhatározta, hogy lefoglalja az aratás egész eredményét és fajakénti szükségét szerint osztja ki a lakosság között. A rendőrség letartóztatta Faragó Miksát, aki az osztrák magyar bankok feje volt a bolsevista rezsim alatt, de a vizsgálat befejezése után szabadonbocsátották. Faragó ugyanis kimutatta, hogy mindenben védte az állam érdekeit, amennyire az csak lehetséges volt. Vallomása feladta, hogy milyen óriási összességeket használt fel a bolsevisták propagandájára. Azt mondta, hogy kétszáz-huszmillió koronát küldtek Bécsbe propaganda-célokra. Ebből százötvenmilliót elfoglalt a bécsi hatóságok, mikor magyar tisztok a bécsi bolsevista követésre szállították. Ennek következtében a bolsevisták teljesen anyagi eszközök nélkül maradtak. Ezért újabb negyvenkétmilliót küldtek fel Bécsbe.

Letartóztatott bankjegyhamisító. Aradról jelentik: A hamis pénzleltőügyekben néhány nappal ezelőtt nagy apparátussal megindult rendőrségi nyomozás meglepő eredménnyel végződött. A rendőrség már előbb felderítette, hogy a hamisítás egyik helyén a Najmány Imre városi adóhivatali napi-díjaz, aki megszökött Aradról. Az ügyben Petkovic Béla rendőrfelügyelő csoportja nyomozott és elfogott egy levelet, amelyen Najmány menekülése előtt írt Kállai Miksa aradi nyomdatulajdonosnak. Ez alapon Petkovic szombaton délután falkerezte Kállait, aki először tagadott. Házkutatást tartottak úgy az iródájában, mint a lakásán és végül Kállai beismerte a hamisítást és a hamis bélyegzőt előadta. A nyomdatulajdonos azt állította, hogy ezt a bélyegzőt 150 koronáért vette Bukarestben egy fiatalemberrel. Vallomásában csak ötven ezer korona bélyegzését ismerte el. A nyomdatulajdonos őrizetbe helyezték. A rendőrség Najmány elfogatására meglette a szükséges intézkedéseket. Najmányt kartvaszenvedélye vitte a bűnös útra.

Betörők a magyar hadügy-minisztériumban. Budapestről írják: Két hét óta lázas izgalommal nyomoznak a hatóságok egy nagyszűrt politikai betörés tettesei után. A múlt hét keddjén történt a vakmerő rablás. Este észrevette egy szolgá, hogy a hadügyminisztérium előtti a) osztályán gyanús alak járkal. A tolvajt akkor lepték meg,

mikor éppen egy szerény főnviselésevel foglalkozott. Hókey L. József 19 éves állítólagos újságírónak vallotta magát, zsebében Lovász és Nagy György leveleit találták meg. Megállapították, hogy Hókey egy titkos bűncselekmény szervezője tagja, aki a külügyminisztériumból is fontos iratokat lopott el. Hókey a rendőrségről megszökött. A rendőrség most több irányban nyomoz.

Letartóztatott betörő. Tegnap éjszaka Bábán György magyarázói illetőségű napszámos betört a Malom utca 8 számú házba. Felleszelt egy kamerát, ahonnan nagyobb összegű értékeket ruhajelölt vett magához. Eppen távozni készült, mikor a szokatlan zajra figyelmes lett a tulajdonos, Korp Ábrahám és kiesteit az udvarra. Erről a betörő előadta zsákmányát és egy hatalmas lendülettel átvette magát az ötméteres kerítésen. Beleugrott a Szamosárokba. Korp kiáltására előretért a közelben posztoló rendőr, aki üldözni kezdte a betörőt. Párperces kutatás után a szamosparti bozótok között ráakadt a napszámosra és megkötözve kísérté be a központi ügyeletre. A rendőrség letartóztatták Bábánt.

Elfogott rabzsebkönyv. Napokkal ezelőtt a Farkas utcai fogházból megszökött Máthé József nevű fogoly. A fogházigazgatóság jelentésére a rendőrség nyomozást indított Máthé után és tegnap délután a 87. számú gyalogrendőrnek sikerült a brétói szőlőben e fogót a szőlőben foglyot. Viaszakísérték a fogházba.

A cári család tömegsírja. Omszkból részletes híradást adnak a 163 egyének között álló bűnpöröröl, akik a cári család meggyilkolásában részt vettek. Mikor Kolceag serege Jekaterinburgot elfoglalta, lázas nyomozás indult meg a gyilkosok után. Közben Kolceag visszavonult és Jekaterinburgot elhagyta, de a védőket magával huzolta és a bűnpört ellenük lefolytatta. Az omszki kormány részéről kiküldött bizottság a legyilkolt Romanovok holtestének nagy részét megtalálta; csupán a cári család hulláját nem sikerült felkutatni. A holtestet Jekaterinburg közelében közös sírban fektették. Legnagyobb részt még felismerhetők voltak és elszállíthatók Omszkbába. A vizsgálat keretében, hogy a cári pár haltszáját darabokra vagdalták és elvégezték. A sír feltalálása különös körülmények között ment végbe. Egy kutya, amely a cár egyik teányé volt, a környéken kóborolt és egy parasztnál húzódott meg. Napoként arra a helyre szaladt, ahol urnóje fektet. Így fedezték fel a tömegsír, amelyet a gyilkosok felismerhetetlené tettek.

A dromibori gyilkosság. A múlt év november 29 én Dromibor községben Mogda János lezerelt katonai szóváltásból kiválólag egyenlőtte rokonát, Mogda György Tódort. A gyilkost letartóztatták, bíróság elé állították és a gyulafehérvári törvényszék el is ítélte tíz évi fegyházra. Mogda János megfellebbezte az ítéletet és így került az ügy a kolozsvári ítélőtáblához, amely ma tárgyalja a pört. A Tábla a benyújtott semmi-ségi panaszokat elutasítva, helybenhagyta a törvényszék ítéletét.

Ógyilkos uriaszony. Pál Béla volt hivatalnok neje tegnap délután Egyetem-utca 7 szám alatti lakásán szublimáltat megmérgezte magát. Egygrammos szublimát-paszíllát vizben feloldott és azt, mielőtt hozzátartozói észrevették volna, megitta. A házbeliek nyomban elhívták az uriaszonnyhoz

Veress Géza dr. orvost, majd értesítették a mentőket, akik az első segítségnyújtás után Pálnét bezsállították a belgyógyászati klinikára. Pál Bélánál súlyos fokú neurasténia szünetelt és az öngyilkosságot egy idegrohamában követelte el. — Állapota súlyos.

Rendőri hírek. Lederer Farkas Kossuth Lajos-utca 5. szám alatti lakos panaszát emelt a rendőrségen, hogy Medgyestől Kolozsvárig a vonatról ellopták 220 négyzetméter cipőbőrét. Kára tízezer korona. — Gyarmaihy Béla dr. volt ügyész bejelentette a rendőrségnek, hogy előlgyógyászati vendéglős panaszát emelt a kolozsvári rendőrségen, hogy Tövis állomáson kilopták a zsebéből 29.600 koronát tartalmazó pénztárcáját.

SZÍNHÁZ

A Magyar Színház műsora.

Szombat: Nincs elvámolni valója? Vasárnap d. u.: Kornevillai harangok. Mérsékelt helyárrakkal. Vasárnap este: Iglói diákok. Előtte: Négy asszony — egy asszony.

APRÓ HIRDETÉSEK

Makulaturapapír, csomagolószalag, gének alkalmas, kapható a kiadóhivatalban. Egyetem-utca 3.

Pianino bére keresetik. Cim a kiadóban.

Kezdek részére zongorákat jutányos áron vállalok. Cim a kiadóban.

Tanulóleány felvétetik a Lapkiadó és Nyomdai Műintézetbe. Egyetem-u. 3.

Komplett papír-stereotypal berendezést és egy hengeres korrektura leközkezőket keresünk megvételre. Barabás és Lengyel, Kolozsvár, Ipar-kamara.

Szakképzett almolnárt keres azonnali belépésre Véceai malom, Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 4. szám.

Kezde gyógyszerész gyakornok azonnalra állást keres. Cim: Kabdebó József Erzsébetváros.

Eladó az Uj-utca 30 szám alatti 2 szoba konyhából álló ház. Megvétel esetén a lakás is átvehető.

Keresek megvételre esetgyári berendezést, esetleg kádakat külön 80—100 tanuló részére konviktusi konyhafelszerelést is. Bród Pál, Zilah.

Eladó butorok, Schütz János-utca 9. Földszint balra.

Friss Portland-cement és elsőrendű kátrány-papír szállítvány érkezett Széchenyi építőanyag-raktárba, Monostori ut 130. szám, ugyanott oltótmész, hornyolt és sima cserep legjutányosabbban házhoz szállítva kapható.

Prima új tölgyfa boroshordók bármilyen mennyiségben állandóan kaphatók. Bármilyen szakmába vágó megrendelések elfogadhatók. Keresztesi kádármeister Marosvásárhely, Lemingen-utca 5. sz.

LAPKIADÓ RT
+ KOLOZSVAR +